

BIA-P. 2. 3. 1 / 2 - 94

การบำเพ็ญบุญปรารภอายุ

[ชุดลอยปทุม อันดับ ๙๔]



พุทธศาสนิกขุ

อุทิศนา

ล้อยธรรมะมาลัย	ลงสู่โลกอันเบียดบีบ
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธรูปประสงค์ ฯ
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกศุขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวลุ้สเตร์จฉาน ฯ
จะทุกข์ทนทงคีนวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
บรรษัทพระพุทธรองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพ้นภัย ฯ
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งปถพี ฯ

พ.ท.

๒๕๒๓



การบำเพ็ญบุญปรารภอายุ

[ชุดลอยปทุม อันดับ ๙๔]

พุทธทาสภิกขุ

บรรยายประจำวันเสาร์ ภาคมาฆบูชา
ณลานหินโค้ง สวนโมกขพลาราม ไร่ยา
วันเสาร์ที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

ศรัทธาบริจาต

ของคณะศิษย์กลุ่มหนึ่ง (ไม่ประสงค์ออกนาม)

ในวันล้ออายุ ๘๒ ปี

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๑

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๓,๕๐๐ เล่ม

(สงวนลิขสิทธิ์)

ให้เขาเถิด



เขายากดี เท่าไร ให้เขาเถิด
ไม่ต้องเกิด แข่งดี มีแต่เสีย
ริษยา คือทุรกรรม ทำให้เพลี่ย
ทั้งลูกเมีย พลอยลำบาก มันมากความ.

เขายากเด่น เท่าไร ให้เขาเถิด
จะไม่เกิด กรรมกะลี ที่ข้าสาม
มุทิตา สาธุกรรม ทำให้งาม
สมานความ รักใคร่ เป็นไมตรี.

เขายากดั่ง เท่าไร ให้เขาเถิด
ช่วยชูเชิด ให้ประจักษ์ ด้วยศักดิ์ศรี
ให้ดั่งก้อง ท้องฟ้า อย่างอสนี
ต่างฝ่ายมี ผลงาม ตามเรื่องตน.

พุทธทาส อินทปัญโญ



อนิเมท

การพิมพ์หนังสือ ธรรมะ อันเป็นธรรมทาน ในสมัย
ที่โลกกำลังขาดแคลน ธรรมะ อย่างยิ่ง เช่นนี้ เป็นสิ่งที่มี
เหตุผล และ การแก้ปัญหา อนิเมท, จึง ขอ อนิเมท.

คำว่า "ธรรม" เมื่อแปลคำเดียว มีความหมาย มาก
มาหลายประการ, แต่ประการที่สำคัญที่สุดนั้น ธรรมะ
คือ หน้าที่ ที่ มนุษย์ จะต้องปฏิบัติ ใน ทุก โอกาส ของ ตน
ของ ธรรมชาต ทุก ชั้น ทุก ตอน แห่ง วัฏ สงสาร ของ เขา,
เพื่อ ความ ดี ของ ตน และ ของ ผู้อื่น ทั้ง นี้ และ
ส่วน รวม, หรือ ทั้ง โลก.

โลก ขาด แคลน ธรรมะ เพราะ ไม่ รู้จัก สิ่ง ที่ เรียกว่า
ธรรมะ อย่าง ถูกต้อง ดัง ที่ กล่าว แล้ว เพราะ คือ กฎ
แห่ง ใจ ของ ตน ใน ระ ชา ที่ ตน เกิด มา การ ประ พ ก ที่
ผิด ธรรมะ นั้น เอง. สัญชาต ที่ ใคร ก็ มี ใน ตน ย่อม ชอบ
ใจ ใน ระ ชา ที่ ตน เกิด มา นั้น และ ใคร ก็ มี ใจ ที่ ไม่ ชอบ
กับ สิ่ง ที่ ใจ ไม่ ชอบ นั้น ทั้ง นี้ และ ทั้ง ตัว สมาชิก ใน สังคม
ที่ ตน เกิด มา ใน โลก อัน เห็น ไว้ ที่ มี แต่ คือ มี ธรรมะ ที่ ไม่ เป็น
โลก แล้ว, การ แต่ ที่ ใจ ไม่ ชอบ กับ ใจ ที่ ไม่ ชอบ
ตลอด โลก เป็น พ อ แล้ว. เขา เห็น ว่า หน้าที่ ของ เขา มี คือ
เพื่อ แก้ แต่ เขา เห็น คือ สม ค ความ ต้อง การ ของ ใจ ที่ ไม่ ชอบ.

โลกส่วนใหญ่นี้ กำลังตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ จึง

การรู้จักธรรม คือการรู้เอาธรรมอันเป็นอันจริงอย่างถูกต้อง คน
ไม่หลงใหลในสิ่งใด แม้ในความสุขอันชั่วช้าก็เห็นด้วยปัญญาอยู่
กับสิ่งที่ดีอย่างยั่งยืนตลอด. มิฉะนั้นจะมีสุขเพียงชั่วขณะ ย่อม
มีเวทนาอันทุกข์แห่งความสุขอันชั่วช้า อันชั่วช้าที่รู้ธรรมอย่างแท้-
จริง. ความเห็นแก่ตัว ย่อมเกิดไม่ได้ เพราะเหตุนี้. ความรัก
เพื่อนมนุษย์ด้วยดี ย่อมมีได้โดยง่าย แม้ว่าจะมีความเห็นแก่ตัว
ก็เห็นแก่ตัวที่ถูกต้องตามหลักแห่งธรรม. ผู้ประพฤตินอกธรรม ย่อม
รู้จักไม่เห็นสุข เมื่อรู้จักแล้วตามได้ประพฤตินอกธรรม หรือเมื่อได้ทำ
หน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง. ความโกรธแค้น ของคน
ชั่วช้า หนีไม่พ้น รู้จักไม่เห็นสุข. ไม่หลงใหลในความสุขอันเป็นมายา
คือ สวรรค์ทางโลกเหมือนฝัน คือ ๓๓ ของโลก ดังนี้ ๓๓ และ
รู้ที่ตนเป็นทุกข์ของใจของตนเหล่านั้น เสียแล้ว.

ธรรม: ข้อนี้เรารู้จักมีที่ผิดอย่างถูกต้อง รู้จักมีสิ่ง
โปรดคือมีสิ่ง และสิ่งอื่นอย่างถูกต้อง, มีหน้าที่ที่ควรทำ
หรือมีสิ่งอื่นใด ก็ประพฤติดีหรือเสีย มีธรรมอันดี อย่าง
ถูกต้อง สิ่งเป็นไปเพื่อ สันติสุข สันต์บุคคล และ สันต์ภาพ
ของสันต์ธรรม โดยสันต์ได้ชื่อ, มีสัจธรรมที่ถูกต้องอันเป็น
ที่จริง แม้แต่สัตว์เดรัจฉาน และพฤษชาติอันเป็น, มีเมตตา
คนทั้งโลก หรือเห็นแก่คนอื่น แม้แต่เห็นอยู่ได้ชื่อ. สิ่ง
ที่เรียดอก ชาติ, ชาติ, หรือ ข้อดีของชาติ ย่อมมี
แก่ผู้ประพฤตินอกธรรม. ข้อนี้ หมายถึง ความว่า ๔๖๖๓ มิใช่สิ่ง
หรือมีสุขอันชั่วช้านี้, มีแต่ สวรรค์ มีแต่แต่โลกนี้
หรือประพฤตินอกธรรม มีแต่แต่มีที่เสีย.

เขา มัทมา บุญมาก ลีน ภายใจ สำนักรับการฝึกษา เพื่อให้
รู้จักสิ่งที่น่ากลัว อย่าง ถูก ตัดลงตามที่เป็นจริง เพื่อมีสติอยู่ได้
อย่างสงบสุข มีใจมี หมาย หมายใจ สำนักรับไว้เป็น
สื่อ ให้เราทุกคนเป็นทาสของกิเลส จนในชั่วไม่ช้านี้ เมื่อคนที่
เป็นกันอยู่ โดยมากในโลกปัจจุบันนี้ ซึ่งกำลังขาด ขาด
เขม็งคัมภีร์โลกนอกตัวเราไม่ได้ ก็จริง แต่หาสามารถควบคุม
ตา หู จมูก ลิ้น ภายใจ ให้สัมพันธ์โลก แต่ในลักษณะนี้
จะไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่เราได้ โดยอาศัยธรรมะ นั่นเอง ที่
คนในโลก ทำได้เช่นนั้น โลกนี้ก็เป็นโลกที่สงบสุขมากอยู่
แล้ว หรือเป็นโลกของพระศรีอารยเมตไตรย ขึ้นมาทันทีทัน
ใดนั้น เพราะเป็นโลกที่ สงบ เรียบ ไร้อันตราย.

ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกปัจจุบันนี้ มีอยู่ทุกอย่างที่แท้ที่
คือ เดินไปตามทางธรรม การช่วยให้ทุกคนได้เดินไปตาม
ทางธรรม ย่อมเป็นกุศลอันใหญ่หลวง และสูงส่ง. ขอให้
การลดการพินิจพินฆะซึ่งธรรมะนั้นเสียเพราะนี้ ลงตัวเร็วปร
โยชน์เต็ม ตามตามพระสงฆ์ กับแก่ผู้ที่ไม่ค่อยได้แล้ว และ
ผู้ที่ยังมีสติอยู่ โดยทุกแง่ทุกมุมเถิด. ห้ามได้ของคน
ไม่มาก มีสติที่ มีสติ เป็นอย่างอื่น.

บุญมาก ลีน

คำปรารภ

พอพูดถึง “อายุ” ใคร ๆ ก็ต้องเข้าใจว่า คือระยะเวลาแห่งการมีชีวิตนับตั้งแต่คลอดจากครรภ์มารดา ไปจนกระทั่งลมหายใจเฮือกสุดท้าย อายุจึงเป็นสิ่งที่รักใคร่หวงแหนยิ่งนัก เราต่างก็ปรารถนาความมีอายุยืนด้วยกันทั้งนั้น วันหนึ่งท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้กรุณาบอกยาให้กินเพื่อเปลี่ยนอายุที่สั้น ๆ ยาว ๆ นี้ ให้เป็นอายุนิรันดรไปเลย

อายุ เป็นเพียงกระแสแห่ง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มันมีแต่ความไหลไป ๆ ไม่คงที่ เรามาสम्मติกกันขึ้นเองว่ามีอายุเท่านี้เท่านี้ แท้จริงอายุหาไม่มี ถ้าใครขึ้นไปยึดมันหวงแหน ย้อยुकุดเอาไว้ ก็มีแต่จะถูกมันกัดกินเอา ให้ดินเร่า ๆ อยู่ด้วยความขลาด ความกลัวตาย ด้วยเหตุนี้ท่านเจ้าคุณอาจารย์ จึงได้ชักชวนพวกเราให้มาทำบุญเล็กล้างอายุกัน เพื่อจะได้ไม่ต้องถูกมันกัดกินอีกต่อไป

การเล็กล้างอายุ ไม่ได้หมายถึงการชวนให้มาฆ่าตัวตาย คำ ๆ นี้มีความหมายลึกซึ้ง หมายถึงให้ถอนความยึดมั่น

แต่แล้วมันก็ต่างกัน ในข้อที่ว่า เขามีความรู้สึกต่ออายุนั้น
อย่างไร ในระดับไหน ในระดับต่ำในระดับกลางหรือในระดับ
สูง; รู้สึกต่ออายุอย่างต่ำๆ ก็ทำบุญปรารภไปอย่างแบบ
ต่ำๆ, รู้สึกต่ออายุในระดับกลาง ก็ทำบุญปรารภอายุ
ไปในระดับกลาง, รู้จักอายุในระดับสูง ก็ทำบุญปรารภ
อายุไปในระดับสูง, มันจึงได้เป็น ๓ ระดับ.

การทำบุญอายุสามระดับ.

ในที่นี้ก็จะชี้ให้เห็นง่ายๆว่า เราจะมีการทำบุญ ๓
ระดับ : ที่จริงจะเรียกว่า ทำบุญก็ไม่ถูกต้อง เรียกให้มัน
เป็นกลางๆ ก็เรียกว่าทำอะไรอย่างหนึ่ง, ทำการปรารภ
นั้นแหละ ปรารภอายุ เพราะว่าบางอย่างมันต้องเห็นอบุญ
ขึ้นไป ปรารภอายุชนิดที่มันเห็นอบุญขึ้นไปอีก ก็ประกอบ
กิจกรรมปรารภอายุ; อย่างที่หนึ่งเรียกว่า ทำบุญต่ออายุ,
อย่างที่สองเรียกว่า ทำบุญล้ออายุ, อย่างที่สามเรียกว่า ทำ
บุญเล็กล้างอายุ.

อย่างหนึ่ง ทำบุญต่ออายุ ก็มีความหมายว่า ให้
มันยาวออกไป เพราะกลัวตาย ยังไม่อยากจะตาย ก็ต่ออายุ
เข้าไว้ทีก่อน.

ที่^๕อย่างที ๒ ล้ออายุ ก็เพราะเห็นว่ามันเป็นเรื่อง
ที่น่าสังเวช เป็นเรื่องที่เราชลาตกกลัวกันไปเอง ก็เลยเอามา
ล้อเล่นว่า แหมมันน่าล้อ.

ที่^๕อย่างที ๓ ก็เล็ก เลิก เลิกความหมายของคำว่า
อายุ; นี้ มันเป็นใน ๓ ระดับ จากคำที่สุกไปถึงกลางไปถึงสูง.

ถ้าหากว่าชีวิตของท่านผู้ใดเจริญ ๆ เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น
ไปในทางธรรมะ, เจริญด้วยความรู้สติปัญญา มันก็จะต้อง
เป็นอย่าง^๕นี้แหละ, ดังนั้น ก็จะได้พิจารณากันไปที่ละระดับ
ทีละระดับ ให้เข้าใจให้เพียงพอ.

ระดับแรก ระดับต้น หรือระดับต่ำก็แล้วแต่จะเรียก
เรียกว่า ทำบุญเป็นการต่ออายุ นั่นมันต้องเป็นเรื่องของ
คนที่กลัว, กลัวตาย แล้วมีตัวตนต้องมีอะไรเป็นตัวตนเป็น
ของตน ยึดมันโดยความเป็นตัวตนไม่อยากจะตาย ยึดมันโดย

ความเป็นของตน อยากรจะอยู่กับสิ่งที่เป็นของตนเรื่อย ๆ ไป
มันต้องมีความรู้สึกเป็นตัวตนอย่างนี้, มันจึงจะฉลาดกลัว
แล้วก็ทำบุญต่ออายุ.

มันเป็นประเพณีให้พร ซึ่งใช้กันอยู่ทั่วไป;
เมื่ออาตมาเด็ก ๆ ไปไหว้ใคร เขาก็บอกว่า ให้อายุยืนนะลูกนะ
อาตมาก็ไม่รู้ว่าจะไร อายุยืน แต่ก็หมายความว่ามันคือไม่ตาย
ก็พอใจ ตามที่จำได้^{นี้}, มีคนแก่เคยให้พรอย่างนี้หลายคน
ทีเดียว มันจะจริงของเขาละกระมัง, เดี่ยวนี้อาตมามีอายุ
๘๓ ปีแล้ว คงจะเป็นเพราะเหตุนี้ก็ได้ เพราะเคยไหว้กัน
แก่ ๆ, ไปที่ไหนก็ไหว้ เพราะว่ายอมสอนให้ไหว้กันแก่ ๆ.

เมื่ออยู่วัด เมื่อเล็ก ๆ อยู่วัด อาจารย์ก็บังคับให้ไหว้
คนแก่ ๆ, มีคนแก่ผ่านมาในวัดออกไปทางทุ่งนา เด็ก ๆ
ต้องไหว้ แล้วก็ไหว้ทุกคน ไม่ว่าแก่ชนิดไหนเท่าที่จำได้, ตา
หลวงรองเมือง หลวงรองเมืองสมัยโบราณเป็นคนแก่ ใคร ๆ
ก็นับถือ มีอายุ ก็ไหว้ทุกคราวที่แกลเดินผ่านวัด, แล้วแก่ก็
ให้พรอย่างนั้นเหมือนกัน, มีคนบ้าชื่อตาเหมีย ผ่านมาก็คต้อง
ไหว้เหมือนกัน เพราะว่าเป็นคนแก่ถ้าไม่ไหว้ก็จะถูกตี แต่

ไม่เห็นให้พรอะไร. เราถูกสอนให้ไหว้คนแก่เป็นนิสัยนี้
ถึงเขาจะไม่ไ้ให้พร แต่เขาก็ต้องนึกไปในทางดีแหละ, นึกไป
ในทางเป็นมงคลแน่นอน ถ้ามีคนให้พรและนึกไปในทางนั้น
มาก ๆ อายุมันก็อาจจะเจริญยืดยาวจริงด้วยได้เหมือนกัน. นึก
ยังนึกว่า มันเป็นประเพณีวัฒนธรรมที่ดีอยู่ ที่จะต้องไหว้คน
แก่เพื่อให้อายุยืน ก็มีประเพณีให้พรกันอย่างนี้ให้อายุยืน;
แม้ในคำให้พรที่พระเจ้าให้ทุกคนที่ทำการทำบุญให้ทานอนุ-
โมทนา : อภิวัตนสลีสสะ นิจจํ วุฑฒาปจายิโน จตฺตาริ ธมฺมา
วฑฺฒนฺติ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ, มันมีคำว่าอายุรวมอยู่ด้วย
ถ้าอภิวัตนสลีสสะ — มีปรกติกราบไหว้อยู่เสมอ, อภิวัตนะ-
สลีสสะ ที่จริงก็สลี ถ้าหมายถึงการกระทำที่ว่า อภิวัตนะ
สลีตา — มีปรกติเป็นผู้กราบไหว้อยู่เนื่องนิจ แล้วก็จะได้พรโดย
ตรง ได้พรโดยอ้อม แล้วก็มีอายุยืน.

เด็ก ๆ ก็ชอบอายุยืน ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้ว่ายูยืนคืออะไร
หมายถึงอะไร, มันก็คิดไปในทางว่ามันไม่ต้องตาย มันจะ
ไม่เจ็บไม่ไข้ มันจะไม่ต้องตาย ไม่ไ้รู้ว่ายิ่งอายุยืนน่ะยิ่ง
ลำบาก ก็พอใจ ๆ ที่จะมีอายุยืน กลัวตายกันมาแต่เด็ก ๆ

เด็ก ๆ ก็รู้จักกลัวตาย มันก็ต้องหาสิ่งที่จะทำให้ไม่ตาย แล้ว
ก็ขอพรอย่าให้ต้องตาย.

คนที่มาที่นี้ขอพรมากที่สุด ไม่ได้ขอความรู้ ไม่ได้
ถามปัญหาดับทุกข์ มีแต่ว่าขอพร ขอพรแล้ว ต้องการจะให้
ให้พรชนิดที่ไม่ตาย, ให้เป่าหัวมากที่สุด ก็มีมูลมาจากกลัวตาย
ให้ปลอดภัยให้ไม่ต้องตาย; ถ้าเป่าหัวแล้วไม่ตาย มันก็อยู่กับ
เต็มโลก. อาตมาบอกว่าทำไมเป็น ทำไมเป็นเขาก็ไม่เชื่อ
ว่าทำไมเป็น บอกว่าทำไมเป็น ทำไมเป็น เพราะไม่เชื่อว่า
มันจะมีประโยชน์อะไร, หัวสกปรกเสียเปล่า ๆ หัวมันคืออยู่แล้ว
อย่าไปเป่าให้มันสกปรกเลย ก็ดูเขาไม่เชื่อ แล้วก็พาลโกรธ
เอาด้วย. นี่ความเชื่อมั่น เชื่อมั่นในเรื่องไม่ตายใน
เรื่องอายุยืน มันเหนียวแน่นมาก ถึงขนาดนี้.

สังเกตดูอีกที่ว่าคนเหล่านี้ ต้องการอายุยืนไป
ทำไม, มันก็ไม่มีอะไร นอกจากว่ามัน กลัวตายเท่านั้นเอง,
ไม่รู้ว่าจะธรรมชาติต้องการให้มีอายุ ธรรมชาติต้องการให้มีอายุ
ยืนนั้น มันต้องการทำไม, หรือว่าธรรมชาติไม่ได้ต้องการ
ให้ใครอายุยืน นี่ก็ไม่รู้ ล้วนแต่ไม่รู้, แต่ว่าต้องการจะมีอายุ

ยีน ขอมืออายุยีน ทั้งที่ไม่รู้ว่ายีนไปทำไม. เหมามาเอาว่า
 ยีนไม่ตาย แล้วมันก็ดีละ มันก็รู้เพียงเท่านั้น จึงมีคนทำ
 บุญ, ทำบุญต่ออายุ. ในลักษณะเช่นนี้ ต้องเรียกว่า
 ทำบุญละ เพราะมันเป็นเรื่องของความดี, เป็นเรื่องของ
 ความต้องการจนทำบุญชนิดธรรมศาสนำญให้อายุมันยีน.

ทำบุญต่ออายุ ก็ทำกันโดยทั่วไปแหละ นิมนต์
 พระไปทำบุญอะไรก็ถือโอกาสต่ออายุบั้งสกุลเป็น, เอาผ้าคลุม
 คนเป็น ๆ แล้วสวดบทอภิชาตบัจจยาอะไรต่างๆ ให้ต่ออายุ. นี้
 อาตมาก็เคยทำ ก็ทำตามธรรมเนียม ตามประเพณี ตามที่
 เพื่อน ๆ เขาก็ทำกัน ก็เรียกว่าอย่างนั้น ติดไปด้วยในขณะเขา
 ก็เลยทำเหมือนกัน, แล้วก็ไม่ใช่ว่ามันจะต่ออายุได้อย่างไร,
 เราผู้ทำให้ ก็ไม่รู้ว่าต่ออายุได้อย่างไร, มันจะต่ออายุได้อย่างไร
 ก็ไม่รู้, ไม่เชื่อว่ามันจะต่ออายุได้จริง แต่ก็ต้องทำ, ไม่ทำ
 เดียวเขาก็โกรธเอา, ไปในหมู่ด้วยกัน นี้เรียกว่า ต่ออายุตาม
 พิธีหรือธรรมเนียมประเพณี ให้ได้สบายใจแก่ฝ่ายเจ้าภาพผู้ทำ,
 แล้วมันก็ได้บัจจยแก่ฝ่ายพระผู้ทำ เรื่องมันก็เท่านั้นเอง, มันก็
 ทำกันไปได้ ฝ่ายหนึ่งได้สบายใจ ฝ่ายหนึ่งก็ได้บัจจย มัน
 เข้ารูปเข้ารอยกันไป มันก็ทำกันไปได้.

แต่อยากจะบอกว่า ถ้าอยากจะต่ออายุ แล้วก็
 เชื่อคำพระบาลีที่กล่าวนั้นแหละถูกต้องที่สุด ที่พระกล่าว
 ทุกคราวทุกทีที่มีการอนุโมทนา ยถา วาริวาฯ แล้วมันจะจบ
 ลงด้วยธรรมะทั้ง ๔ คืออายุ วรรณะ สุขะ พละ จะเจริญ
 รุ่งเรืองแก่บุคคลผู้มีปรกติกราบไหว้เป็นนิจนั้นแหละ, วิธีที่
 แท้ วิธีที่แท้ต้องเป็นอย่างนั้น เป็นผู้กราบไหว้อ่อนน้อม
 อยู่เป็นนิจ อย่างน้อยก็เขาให้พร, แล้วก็คิดว่า คนที่
 อ่อนน้อมอยู่เป็นนิจนั้น ไม่มีใครเกลียด, ไม่มีใครฆ่า
 ให้อยู่ มีแต่คนเอ็นดู สงสารไปเสียทั้งหมด ไม่มีใครเกลียด,
 อายุมันก็ยืน จริงคล้ายเหมือนกัน. ฉะนั้น ถ้าคนนั้น เป็น
 คนอ่อนน้อม อ่อนโยน อ่อนน้อมอยู่เสมอเนาะ มันทำ
 บาปไม่เป็นนะ, มุทุปลัสนา—มีความเลื่อมใสอ่อนโยน
 สมบูรณ์ไปด้วยศรัทธา, คนอ่อนน้อมอย่างนั้นมันไม่ทำบาปนี้
 มันก็ไม่มี โอกาสที่จะไปเผชิญกับอันธพาลหรือใครอะไรที่ไหน
 อ่อนน้อมอยู่เป็นนิจ, ทุกคนเห็นก็อนุโมทนาสาธุ, แม้ไม่ได้
 ไหว้เขา แต่เขาก็พลอยให้พรด้วย ทั้งที่ไม่ได้ไหว้เขา เขาก็
 พลอยให้พร, หวังดีให้พรด้วยว่า ให้เด็กคนนี้เป็นเด็กดี
 มีอายุยืนวัฒนาถาวร.

จึงมียากินต่ออายุ ศักดิ์สิทธิ์อยู่สิ่งหนึ่งคือ *อภิวาทนะ*
สลิตา — เป็นผู้มีปรกติกราบไหว้อยู่เป็นนิจ. แต่ถ้าถือตาม
 หลักธรรมะ ก็ต้องกราบไหว้ผู้ที่ควรกราบไหว้ ก็มีในมงคล
บูชาปูชนียานัม—บูชาผู้สมควรบูชา อย่างนั้นมันก็ไม่ผิดคิ ดอก,
 แต่ถ้ามันกราบไหว้ไปเสียหมดโดยไม่รู้ว่าอะไร มันก็ยังเป็น
 ปัญหาอยู่. แต่อาตมาก็คิดว่า มันปลอดภัยดีกว่าไม่กราบไหว้,
 เช่นไปกราบไหว้จอมปลวก เอ้า เขากราบไหว้กันทั้งบ้านทั้ง
 เมือง พลอยกราบไหว้กับเขาคัวย ก็ยังเป็นพวกกับเขา, ยัง
 ปลอดภัยดีกว่าไม่กราบไหว้, พวกอาชีวะก็จตุรูปไหว้หัวสิงโต
 บันไดหัวสิงโตก็จตุรูปกราบไหว้; อาตมาก็เห็นมาก เพราะ
 ว่าวัดปทุมคงคา หัวบันไดวัดปทุมคงคาที่ไปอยู่เป็นหัวสิงโต
 เห็นอาชีวะมาจตุรูปไหว้อยู่เรื่อย ไม่ได้มีอะไร, มาจตุรูปไหว้
 หัวสิงโต มันจะอยู่ในพวกที่ควรกราบไหว้หรือไม่ ถ้าคิด
 ลวก ๆ หยาบ ๆ ก็มันบ้าไหว้หัวสิงโต. แต่มาคุยให้ดี โอ มัน
 คงมีความหมาย มันคงทำให้อาชีวะคนนั้นมีโอกาสใจอ่อนโยน ๆ
 นิ่มนวล อ่อนโยน ไม่กล้าทำบาปก็ได้ มันไม่กล้าทำบาปก็ได้
 เพราะว่าเขาไหว้แม่แต่หัวสิงโต.

เป็นอันว่า มีปรกติกราบไหว้อยู่เป็นนิจนี้ จะ
ไม่เสียหาย ไม่เสียหายเสียแล้ว. แต่ว่าสมัยนี้ก็ควรระวังบ้าง
เดี๋ยวมันจะถูกโหด, เลือกดุให้ดีๆว่า ควรกราบไหว้ควร
บูชา. เขากราบไหว้เขาบูชากันอยู่ทั่วไป ก็บูชากราบไหว้
มันก็ได้เพื่อน ได้เพื่อนแยะ มันเจริญทางสังคม ทางสมาคม
อะไร มันก็ต้องเป็นไปในทางดี, ช่วยให้ตายยากเข้า ช่วยให้
มีโอกาสตายน้อยลง.

เป็นอันว่า ถ้าจะต่ออายุจริงๆแล้ว ขอให้ทำ
ให้ถูกวิธี ถูกวิธี มีปรกติอ่อนน้อมถ่อมตัว; อ่อนน้อม
ถ่อมตัว อ่อนน้อมถ่อมตัวให้ถูกวิธี, กราบไหว้บูชาสิ่งที่
ควรกราบไหว้บูชาให้ถูกวิธี, นั่นแหละจะจริง จริงสมบูรณ์
เพียงแต่อธิษฐานอ้อนวอนแม้แต่ทำบุญอย่างอะไรก็ไม่รู้ ก็
อธิษฐานอ้อนวอน นั่นก็เป็นเพียงพิธี เอาหมดเลย พิธีก็ทำ
การปฏิบัติที่ถูกต้องก็ทำ พิธีต้องอย่างไรให้ทำก็ทำ เป็น
อันว่าต่ออายุ.

การเป็นอยู่ให้ถูกวิธี นั่นแหละ มันเป็นการต่อ
อายุที่ดีที่ถูกต้อง ใช้คำสูงศักดิ์คำหนึ่งว่า สัมมาอาชีโว —ดำรง

ชีวิตอย่างถูกต้อง นั้นแหละ เป็นองค์มรรคองค์หนึ่งในมรรคมี
องค์ ๘ ก็พอ พอจะมีอายุยืน หรือถ้าได้ทั้ง ๘ องค์มรรคก็
วิเศษแหละ อายุยืนแน่ ด้วยเจตนาจะต่ออายุออกไป จึงจัด
เป็นประเภทที่หนึ่ง คือต่ออายุ.

ที่นี้ ประเภทที่ ๒ มาถึงประเภทที่ ๒ ก็ใช้คำว่า
ล้ออายุ นี้จะเรียกว่าบุญหรืออะไรก็ยังไม่เป็นที่สงสัยอยู่ แต่ว่า
บุญมันมีความหมายหลายอย่างนะ โดยมากมักจะรู้จักกันแต่ว่า
ทำบุญ ทำบุญ ขึ้นอกขึ้นใจ ไปสวรรค์ อิ่มใจ เรียกว่าบุญ.
แต่ว่า บุญ คำนี้มันยังมีคำแปลอีกคำหนึ่ง มาแต่ดั้งเดิมเก่า
เก่าว่า ล้างบาป หรือชำระบาป คือเครื่องชำระบาปคำว่า
บุญ; ถ้ามีสติปัญญา ก็จะทำบุญไปในลักษณะที่เป็นเครื่อง
ชำระบาป มันก็เป็นเรื่องของคนกล้า ไม่กลัวตาย คนนี้ไม่
กลัวตายแล้ว, ต่ออายุมันของคนกลัว กลัวตาย. ล้ออายุ
มัน ของคนไม่กลัว, ต่ออายุมันเรื่อง ของคนกลัว. ฟัง
ให้ดีๆ เดียวมันสับสนกันหมด ต่ออายุมันเรื่องของคนฉลาด
คนกลัว คนมีตัวตนเต็มที่, ที่นี้พอมาถึงล้ออายุ นี้เรื่อง
ของคนไม่ฉลาดไม่กลัว มันกล้าล้ออายุก็เท่ากับกล้าล้อความ

ทายนะ, เป็นคนเริ่มละวางตัวตน ละวางตัวตน มีตัวตน
อันจางออก ๆ.

นี่ก็เป็นอีกความหมายหนึ่ง เป็นเรื่องของคนกล้า
มีความปรารถนาจะละตัวกู ละของกู, รู้สึกไม่องง้อตัวกู—
ของกู เพราะมาเห็นว่าอายุ ๆ นี้ มันเป็นภาระหนัก เป็น
ภาระหนัก ยิ่งมีมากมันก็ยิ่งมีการผูกพันมาก. ที่แรกมีตัวคน
เดียวก็ไม่มีภาระหนัก ไม่ผูกพันอะไร พอมีลูกมีหลานเข้า
พอมีลูกภรรยา也多ขึ้นผูกพันมากขึ้น, พอมีหลานยิ่งมากเข้า
ไปอีก เหลนโหลนก็ยิ่งมากเข้าไปอีก, อายุมากเท่าไรก็ยังมี
สิ่งผูกพันเป็นภาระหนักเพิ่มขึ้น. นี่มันซักจะไม่ค่อย
ชอบอายุแล้ว จนเห็นว่า โอ นี่มันน่าเอาหรือว่าน่าเลิก มันก็
เริ่มล้อ, ตีนักไว้ยิ่งมีมากยิ่งยุ่ง ยิ่งมีมาก ยิ่งภาระหนัก
ยิ่งผูกพันมากจนกระดิกไม่ไหวนี้ ก็เริ่ม ล้ออายุว่า โอ มัน
อย่างนี้เอง มันอย่างนี้เอง.

ล้ออายุต้องใช้วิธีที่มองเห็นความจริงขึ้นมาตาม
ลำดับ ว่าไม่มีอะไร มีแต่กระแสแห่ง อิทัปปัจจยตา,
ผู้ใดอยากจะล้ออายุ ก็ขอให้พยายามศึกษา อิทัปปัจจยตา เห็น

ว่าอายุนั้นมันไม่ใช่อะไร มันเป็นเพียงกระแสไหลไปแห่ง
 อิทิปัจจยตา, เป็นสายโซ่เกี่ยวเนื่องกันไป ในหลักบัจจย
 ปรุ่่งแต่ง บัจจยปรุ่่งแต่ง ปรุ่่งแต่งบัจจย กลายเป็นผลแห่ง
 บัจจย แล้วกลายเป็นเหตุแห่งบัจจย, ก็ได้ผลแห่งบัจจย แล้ว
 ก็กลายเป็นเหตุแห่งบัจจย. นี่ผลกลายเป็นเหตุ ผลกลายเป็น
 เป็นเหตุ ผลกลายเป็นเหตุ, ปรุ่่งแต่งเรื่อยไป อย่างนี้มัน
 สนุกอะไร ก็เลยเกิดความคิดที่จะหัวเราะเยาะ ล้ออายุ.

อิทิปัจจยตา ใช้ได้ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต,
 เฉพาะสิ่งที่มีชีวิตรู้สึกเป็นทุกข์ ก็เรียกว่าปฏิจาสมุปบาท,
 คำนี้ใ้พุทมาแล้ว ใ้พุทมามากแล้ว และคงจะจำใ้กันอยู่
 เรื่องปฏิจาสมุปบาท หรือ อิทิปัจจยตา. อายุนี้มัน
 เป็นเพียงกระแสแห่งอิทิปัจจยตา ไม่มีตัวจริงที่ตรงไหน
 สักขณะหนึ่ง, เกี่ยวเป็นเหตุ แล้วก็กลายเป็นผล ผลแล้ว
 ก็กลายเป็นเหตุ เหตุกลายเป็นผล ผลกลายเป็นเหตุ เหตุ
 กลายเป็นผล, ไม่มีตัวจริงที่จะชี้ลงไปใ้ว่านั่น ว่าเป็น
 มันไหลเรื่อย มันไหลเรื่อย; ไม่มีอะไรที่จะชี้ลงไปใ้ว่าเป็น
 อะไร มันไหลไปเรื่อย เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย; ในส่วนร่าง
 กายก็เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย, ในส่วนจิตใจก็เปลี่ยนแปลงอยู่

เรื่อย, ในส่วนสติปัญญามันก็เปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อย, มีแต่
 กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง ในลักษณะที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง
 อนัตตา, กระแสสายแห่งอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา. นี่ก็คือ
 สิ่งที่เราเรียกว่าอายุๆ ไปก็คชฺชฺเถก มั่นนำบุชาน่ายคมันถือมัน
 อย่งไร; ฉะนั้น ถ้าใครอย่งจะทำบุญชนิดล้ออายุ ก็
 ขอให้ศึกษาเรื่อง อิทปปัจจยตา ให้มากขึ้นๆ ก็จะมอง
 เห็นความจริงที่จะเอามาล้ออายุได้มากทีเดียว.

ที่นี้ การทำบุญ ประเภทที่ ๓ ก็เลิกอายุๆ ท่ออายุ
 แล้วก็ล้ออายุ ครั้นล้ออายุแล้วก็เลิกอายุ เลิกอายุ, *คนชชลาต*
ฟ้งแล้วตกใจกลัว ไม่ชอบหรือกลัว ว่าเลิกอายุนั้นมันคือตาย.
 แต่ถ้าฟ้งถูกแล้วเข้าใจไม่ต้องตาย แต่ว่าเลิกให้ความหมาย
 กับสิ่งที่เราเรียกว่าอายุ มีแต่กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง
 ตาม อิทปปัจจยตา, จะไปบูชา จะไปหลงไหลกับมันทำไม
 เลิกมีอายุ, เลิกความหมายว่ามีอายุเท่านั้นปีเท่านั้นปี กัน
 เสียทีเถอะ มีแต่ความไหลไปแห่ง อิทปปัจจยตา, มีแต่
 กระแสแห่ง อิทปปัจจยตา ไหลไป ไหลไป, ไม่มีจริง มีแต่
 สมมติว่าอายุเท่านั้นอายุเท่านั้น. สมมติว่าเป็นเด็ก เป็นคน
 หนุ่ม เป็นคนแก่ ที่จริงมันก็ไม่ม่คอก เด็ก หนุ่ม แก่, มี

แต่กระแสน้ำ อีต๋ป๋จยตา นี่มันจะมองเห็นอย่างนั้นแล้ว
มันก็ไม่ฉลาดไม่กลัว, มันก็เกินกว่ากล้าไปเสียอีก มัน กลาย
เป็นคนปล่อย เป็นคนสลัดทิ้งออกไปๆ เรียกว่าคน
ปล่อยละที่นี้ คนปล่อยวาง เรียกว่าละตัวตน.

เราकिनอายุได้จะเห็นอทุกขักระห่งเป็นอตัมมยตา.

คนต่ออายุ นั้นมัน มีตัวตน สงวนตัวตน รักษา
ตัวตน, ที่นี้ คนล้ออายุ นั้นมันคนเริ่ม เริ่มที่จะละตัวตน,
เริ่มที่จะปล่อยตัวตน; พอมาถึง คนล้างอายุนี้ มันคน
ละตัวตนโดยสมบูรณ์ ละตัวตนโดยสมบูรณ์ มันมองเห็น
ชัดเกี่ยวกับเรื่องอายุเกี่ยวกับเวลา ลึกลงไปกว่าคนธรรมดา
มองเห็น, ถึงแม้คนธรรมดาก็ควรจะมอง เพื่อว่าคนธรรมดา
จะได้กลายเป็นคนไม่ธรรมดา คือเป็นคนทีเอาชนะความทุกข์
อยู่เหนือความทุกข์กันได้เพิ่มขึ้นๆ. ถ้าเรารักอายุ เราชอบ
อายุ รักอายุ อายุก็ทรมานเรา อายุก็กัดเรา, คិតคูชิ เราก็
มีความหนักอกหนักใจเพราะอายุ. นี่ถ้าเรารักอายุ อายุ
มันก็กัดเรา กัดเรา ทรมานใจเรา.

พอเราเห็นว่าอายุนี้ไม่ไหว ไม่มีตัวจริง มีแต่
 กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง ไม่มีความหมายแห่งอายุ
 มันก็เบื่อ เบื่อสิ่งที่เรียกว่าอายุ อายุก็หยุดกัดเราแหละ,
 อายุมันหยุดกัดเรา มีอายุชนิดที่มันไม่กัดเรา. ถ้าไม่รู้เรื่อง
 นี้มันจะอยู่ด้วยอายุมันกัดเอาๆ มีปัญหาสารพัดอย่าง ทรมานใจ
 อย่างนี้ อย่างนี้, เกิดอะไรขึ้นเกี่ยวกับอายุ มันก็เป็นหนักอก
 หนักใจหมด, ความเจ็บความไข้อยะไรก็เป็นเรื่องหนักอกหนัก
 ใจไปหมด จะคิดตรงไหน. เราชักอายุ อายุมันจะกัดเรา,
 ถ้าพอเลิกอายุไม่รักมัน มันก็ไม่กัดเรา. แล้วเรานี้ก็จะกิน
 อายุ ก่อนนี้อายุมันกินเรา กินเรา กินเรา, เต็มวันเราจะกิน
 อายุบ้าง เพราะเราเลิกอายุเสีย เลิกความหมายแห่งอายุเสีย
 เลิกความยึดมั่นถือมั่นในอายุเสีย, เลิกความพอใจในอายุเสีย
 มันก็กลายเป็นตรงกันข้าม แทนที่อายุจะกินเราเหมือนแต่
 ก่อน เราก็กินอายุ.

ก็เรียกว่าความหมายของอายุนี้มันเปลี่ยนไป จาก
 การเป็นสิ่งที่น่ารักน่าพอนำหวังแทน กลายเป็นเรื่องธรรมดา
 สามัญ, กลายเป็นเรื่องที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นให้มันหนักอกหนักใจ
 อายุมันจะเป็นไป มันจะบีบคั้น มันจะทรมาน ก็ขอให้มัน

บิณฑบาตมานแต่ร่างกายสังขารเกิด, อย่างมาทรมานใจ, แล้วก็จะไม่เอาจิตใจเป็นตัวตน สำหรับให้อายุมันกัดเอาหรือทรมานเอา. นี่มันจะต้องไปถึงความรู้สูงสุดที่เกี่ยวกับปัญญา, มองเห็นสิ่งที่เรียกว่าอายุนั้นไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เป็นตถตา กระทบเป็นอตัมมยตา, อคพุกไม่ได้ เอาอตัมมยตามาพูดอีกวัน^{นี้}. อตัมมยตา คือสิ่งที่จะไม่อาศัยมันอีกต่อไป, สิ่งที่จะไม่เอาเป็นที่พึ่งอาศัยอีกต่อไป, จะไม่ยุ่งกับมันอีกต่อไป, อตัมมยตา ความรู้นี้ต้องสูงสุดถึงระดับที่ว่า เป็นอตัมมยตา; ก่อนนี้หวังพึ่งอายุ อยู่กับอายุ รอคัดตัวอยู่กับอายุ, ที่นี้ อ้าว นี่มันเรื่องทรมาน เรื่องหลอก เรื่องทรมาน ไม่เอากับมันอีกต่อไป ไม่หวังพึ่งพาอายุอีกต่อไป, พึ่งคุณก็พึ่งยาก แต่มันก็พอจะเข้าใจได้ นี้อตัมมยตามา เรื่องก็จะสิ้นสุดลงแค่อตัมมยตา. วิบัสสนาญาณมันสูงสุดแค่อตัมมยตา หลังจากนั้นแล้วมันก็เป็นมรรค ผล นิพพาน.

ต้องกล่ามชีวิตอยู่ตามวิธีของ อิทัปปัจจยตา.

เคยถนอมอายุอย่างยิ่ง เกียวนี้ไม่ถนอมแล้ว คือไม่หวาดกลัวไม่อะไรเกี่ยวนี้ ไม่หวังจะพึ่งจะอาศัย แต่ก็มีได้

หมายความว่า จะไปแก้งตัวมัน ให้มันตาย หรือปล่อยให้มันตาย, ไม่ใช่. ส่วนเรื่องของร่างกาย เรื่องของร่างกาย ร่างกายก็มันทำของมันเอง มันจะกินอาหาร มันจะแสวงหาอาหาร มันจะบริหารร่างกาย มันจะทำหน้าที่ทุกอย่างได้เอง โดยไม่ต้องกลัวตาย, โดยไม่ต้องกลัวตาย, ไม่มีความกลัว ไม่ต้องกลัว สิ้นงงในเรื่องอะไรอีกต่อไป. ทำบริหารร่างกาย มันก็ทำเล่น ๆ สนุก ๆ ไปอย่างนั้นแหละ, อาศัยความถูกต้อง มีความถูกต้องอยู่ตลอดเวลาทุกกระเบียดนิ้ว มันก็ไม่ตายแหละ. ขอให้เป็นเรื่องของสังขารร่างกาย บำรุงรักษาให้เป็นที่ตั้งแห่งชีวิต, แต่ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เป็นที่บูชาหรือหลงใหล หรือฝากไว้กับสิ่งนั้น ซึ่งมันมีแต่จะต้องเปลี่ยนแปลง, มีแต่จะต้องเปลี่ยนแปลง จะบริหารรักษาทะนุถนอมอย่างไร มันก็ยังเปลี่ยนแปลง ไปสู่ความแก่ ไปสู่ความเจ็บ ไปสู่ความตายอยู่นั่นเอง. ร่างกายมันต้องเป็นอย่างนั้น, หรือว่าอายุมันต้องเป็นอย่างนั้น. นี้เราก็ไม่บูชา ไม่หลงใหล ไม่ยึดมั่น ไม่หวังพึ่งพาวางใจต้องตรงกันข้าม.

นี่เป็นอิทัปปัจจยตา เป็นวิธีของอิทัปปัจจยตา
 รู้แล้วก็ปล่อยวาง, ปล่อยวางแล้วก็เลิกพึ่งพา, เลิกพึ่งพา

แล้วก็เป็นอติมมยตา ถ้ายังหวังจะฟังปาชีวัต หรือหวังจะฟังปาสิงโตสิ่งหนึ่ง ขออภัยที่จะกล่าวว่า แม้แต่หวังจะฟังปาบุญกุศล มันยังไม่ถึงอติมมยตาดอก; แม้แต่บุญกุศลที่เรา ยังหวังจะฟังปาอาศัยอยู่ มันก็ไม่ใช่เป็นอติมมยตา มันก็อยู่แค่นั้นแหละ, หวังฟังปาบุญกุศลอยู่กับกุศลอะไร เทียวก็ได้ ต่ออายุกันอีก. นี่ทำบุญในระดับเล็กอายุ, เลิกความหมายของอายุ เลิกคุณค่าของอายุ เลิกความยึดมั่นถือมั่นในอายุ, นี่ใครทำได้ ใครทำได้ ใครมีความรู้และมีความกล้าหาญถึงจะทำอย่างนี้ได้.

เลิกอายุเสีย มีชีวิตอยู่อย่างพุทธศิลป์.

เอ้า, ขอให้มองให้เห็นชัดในความหมายทั้ง ๓ นี้ว่า คนหนึ่งทำบุญต่ออายุ คนหนึ่งทำบุญล้ออายุ, คนหนึ่งทำบุญเลิกอายุ; ต่ออายุ ล้ออายุ เลิกอายุ ลองดูทั้ง ๓ ความหมายซิ ไม่กล้าจริง ๆ ก็ลองล้อ ล้อดูเล็ก ๆ น้อย ๆ, ไม่กล้าเลิกเด็ดขาด ก็เลิกดูบางครั้งบางคราว. เวลาใดเลิกไม่ยึดมั่นถือมั่น เวลานั้นสบายที่สุด, เวลาที่รู้สึกว่าคุณไม่เอากับสิ่ง เวลานั้นแหละสบายที่สุด สบายที่สุด ไม่มีเวลาไหนสบายเท่า. เอ้า,

เคี้ยวก็ลืมไป เอ้า ภูเขาอีกกับมิ่งอีกแล้ว มันก็มาอีกแหละ, ซ้อมไว้เสมอว่า มันอาศัยไม่ได้ ว่าที่ไปยึดมันถือมันหวังจะพึ่งพาอาศัยแล้ว จะไม่มีความทุกข์นั้นเป็นไม่มี, ไปยึดมันถือมันอะไรเข้าแล้ว จะไม่มีความทุกข์นั้นมันไม่มี, มันมีแต่ว่าไปยึดมันถือมันอะไรเข้าแล้ว มันต้องมีความทุกข์.

ฉะนั้น อายุที่เคยเป็นที่รักใคร่หวงแหนหนักหนา ก็ดูให้คิดเถิด ว่าหยุดความยึดมันถือมันอย่างนี้เสีย มันจะเบาสบายเท่าไร, จิตใจมันจะเบาจะสบายจะโปร่งจะอิสระสักเท่าไร ๆ. ตัวอย่างเห็นอยู่ง่าย ๆ, พอนึกถึงความมีตัวตน ความมีอายุชั้นมาที่ไร มันก็หนักอกหนักใจ, นอนหลับเสียมันก็สบายใจไม่ได้นึกถึง, หรือยังไม่หลับ ตื่น ๆ อยู่ยังไม่นึกถึง มันก็ไม่มีปัญหาอะไร. พอไปเอาเรื่องนั้นมาคิด มาหนัก มาปรากฏอยู่ในใจ มันก็มีปัญหา : เรื่องทรัพย์สินสมบัติ ข้าวของ เงินทอง บุตร ภรรยา สามี เกียรติยศ ชื่อเสียง อำนาจวาสนา ทุกอย่างก็อย่าง ๆ พอเอามาหนักเป็นตัวตนเป็นของตนเมื่อไร มันก็หนักชั้นมาทันที, อายุมันก็รวมอยู่ในสิ่งเหล่านั้นด้วย บริหารมันไปโดยไม่ต้องนึกถึงก็ยั้งได้ บริหารร่างกาย. แต่พอเอามาให้เป็นจริงเป็นจัง เป็นตัวเป็นคนเป็นจริงเป็นจัง จะเอา

อย่าง^๕ จะเอาให้ได้อย่าง^๕ จะมีอย่าง^{๕๕}มา มันก็เป็น
ภาระหนักทันที, ไม่ได้แล้วมันกัดหัวใจด้วย. นี่ศิลปะแห่ง
การมีชีวิต คือศิลปะที่อย่าให้ความทุกข์มันเกิดขึ้นในใจ.

อาตมาบอกพวกฝรั่งว่า ธรรมะหรือ พระพุทธศาสนา
นี่ มัน เป็นทั้งศิลปะ และเป็นทั้ง วิทยาศาสตร์; เป็น
ศิลปะ นั่นคือ มีความงดงามอย่างยิ่ง ในการทำลายความทุกข์
การเลิกละความทุกข์ ไม่ให้เกิดขึ้น^๕ มันงามที่สุด งามใน
เบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในเบื้องปลายนี้ งาม ๓ สถาน
เพราะว่าการดับความทุกข์เสียได้ กำจัดความทุกข์ออกไป
เสียได้, ส่วนนี้เป็นศิลปะเพราะว่าอาศัยความงามเป็น
หัวใจ; แต่ที่ว่าเป็นวิทยาศาสตร์ นั้น ก็เป็นสิ่งที่ทำ
ได้ตามหลักแห่งเหตุผล รู้จักเหตุรู้จักผลของทุกสิ่งทุกอย่าง
แล้ว, จัดการให้ถูกต้องในส่วนเหตุ ผลมันก็ได้ตามที่ต้องการ.
ลักษณะอย่างนี้เป็นวิทยาศาสตร์ ไม่ต้องไหว้จอมพลวก,
ไม่ต้องไหว้หัวสิงโต, ไม่ต้องบนบานศาลกล่าว, ไม่ต้องทำ
พิธีต้องให้ผีสิงเทวดาที่ไหนมาช่วย; ทำให้ถูกต้องที่
เหตุของมัน แล้วผลมันก็เกิดขึ้นมาตามนั้น อย่าง^๕เป็น
วิทยาศาสตร์. ธรรมะของเราเป็นทั้งศิลปะ เป็นได้ทั้ง

วิทยาศาสตร์ คือทำได้ตามกฎแห่งเหตุผล, แล้วการที่ทำได้
อย่างนั้นมีความมั่งคั่งที่สุด เป็นศิลปะของชาวพุทธ.

เดี๋ยวนี้เขาพูดกันมากแหละ ศิลปะของชาวพุทธหรือ
พุทธศิลป์ แต่เป็นเรื่องวัตถุทั้งนั้น เรื่องโบสถ์งาม เรื่อง
พระพุทธรูปงาม เรื่องพระเจดีย์งาม อะไรงามนั้น ว่าเป็น
ศิลปะของชาวพุทธ, อย่างนี้ไม่ใช่, มันเป็นเรื่องศิลปะของวัตถุ,
ของความบัญญัติ ของความสมมติ ของความโง่. ศิลปะที่
แท้จริง มันต้อง เป็นเรื่องความงามทางจิตใจ, จิตใจมัน
งามเพราะมันไม่มีความทุกข์ เพราะมันไม่มีกิเลส ไม่มีความ
ทุกข์, ไม่มีปัจจัยแห่งความทุกข์ที่สะสมไว้ แล้วจะไม่ให้มัน
งามอย่างไรละ มันเกลี้ยงมันบริสุทธิ์ เรียกว่ามีความงาม.

เดี๋ยวนี้รู้จักงามกันแต่ทางวัตถุ มีเสื้อผ้างาม มีบ้าน-
เรือนงาม มีอะไรงาม แล้วก็สิ่งของงาม อันนั้นมันเป็นเรื่อง
ที่สมมติขึ้น หลอกกันเอง ให้มันมีความหมายขึ้นมา, แล้วก็
ซื้อหากันแพงเหลือประมาณ ศิลปะวัตถุบางชิ้นราคาเป็นแสน
เป็นล้าน แต่ว่าเอามาทำไม้พินहु่งข้าวสักหม้อหนึ่งก็ไม่ได้,
หรือว่าเพชร เพชรแพงมากราคาเป็นแสนเป็นล้าน เอามา

ทำอะไรก็ไม่ได้, นอกจากเอามาแขวนให้คนอื่นเห็นว่ามัน
งาม ๆ มันงามมันมีของที่แพง. ถ้ามันงามกันแต่อย่างนี้
มันงามกันอยู่อย่างนี้ ไม่เป็นพุทธคอก ก็ไม่เป็นพุทธศิลป์
ไม่เป็นความงามอย่างพุทธบริษัท.

ความงามอย่างชาวพุทธคือว่างจากทุกข์.

เราจะต้องรู้จักความงามของความดับทุกข์, พุท
ให้เขาว่าบ้า ก็จะถูกว่างจากความว่าง. ไม่มีอะไรจะงามเท่า
ความว่าง คนก็คิดว่า บ้าแล้วไซ้ใหม่? ความว่างมันงาม
อย่างไร มันไม่รู้ที่ความว่างหมายความว่าอย่างไร, ไม่มีอะไร
ปรุงแต่ง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุตามปัจจัย อยู่เหนือ
การปรุงแต่ง ว่างจากตัวกู ว่างจากของกูว่างจากความทุกข์
ว่างจากเหตุแห่งความทุกข์, มันว่างจากการปรุงแต่ง มันก็
ไม่มีความหม่นหมอง มีแต่ความงาม.

คำๆ นี้มันก็อธิบายยาก ว่าง ว่างนี้ ว่างจากอะไร
ก็มักจะเข้าใจว่าว่างโดยไม่มีอะไร หรือสูญเปล่าไปเสีย,
ถ้าอย่างนั้นไม่ได้. มันมี มันมีแต่สิ่งของมันไม่มีปัญหา เรียกว่า

ว่างจากการปรุงแต่ง ก็แล้วกัน ไม่มีการปรุงแต่งให้สิ่งใหม่
 เกิดขึ้น, ไม่มีการปรุงแต่งที่เป็นการปรุงแต่ง, แล้วก็ไม่
 ผลิตของการปรุงแต่งเกิดขึ้นเป็นสิ่งใด. นี่ว่างจากการปรุง
 แต่ง, ว่างจากสังขาร ในความหมายที่ว่าเป็นการปรุงแต่ง
 ทั้งทางกาย ทางจิต ทางวิญญาณ ทางอะไรก็ตาม ไม่มีการ
 ปรุงแต่ง มันก็ว่างจากการปรุงแต่ง, ไม่มีความรู้สึกเป็น
 ตัวตนเป็นของตน มันก็คือว่างหมดแหละ ไม่มีเอาอะไร
 มาเป็นตัวตนหรือเป็นของตน เมื่อไม่มีตน ไม่มีตนอย่างเดียว
 มันก็ไม่มีอะไรที่จะมาเป็นดีเป็นชั่ว เป็นบุญเป็นบาป เป็นสุข
 เป็นทุกข์ เป็นได้เป็นเสีย, เป็นแพ้เป็นชนะ เป็นกำไรเป็น
 ขาดทุน. ไม่มีตัวตนเสียอย่างเดียว มันจะไม่มีอะไร
 หมดที่ว่าเป็นคู้ๆ : มีความดีมีความชั่ว มีความสุข มี
 ความทุกข์ มีบุญมีบาป มีได้มีเสีย มีแพ้มีชนะ มีได้เปรียบ
 มีเสียเปรียบ, กระทั่งมีความเป็นผู้หญิงมีความเป็นผู้ชาย มี
 ความเป็นสามีเป็นภรรยา เป็นพ่อ เป็นลูก เป็นแม่ เป็นพี่
 เป็นน้อง มันก็ว่างจากความหมายเหล่านี้หมด. จิตจะเป็น
 อย่างไร ถ้าว่างจากความหมายเหล่านี้ทั้งหมดแล้วจิตจะเป็น
 อย่างไร ขอให้คิดดู ขอให้คิดดูงามไหม? ความว่างนั้น

งามไหม? อาตมาก็ยอมเป็นคนบ้า ให้เขาว่าว่าเป็นคนบ้า
ที่จะยืนยันว่า งามที่สุดนั่นคือความว่าง, ไม่มีอะไรจะงาม
เท่ากับความว่าง.

ความว่างแหละเป็นนิพพาน, ความว่างอย่างยิ่ง
แหละเป็นนิพพาน, และความว่างอย่างยิ่งนั่นแหละให้เป็น
ความเย็น เป็นความเย็น เพราะไม่มีการปรุงแต่ง; ถ้ามันมี
การปรุงแต่ง มันก็ไม่ใช่ความว่าง ปรุงแต่งชนิดหนึ่งก็เป็น
ความวุ่นชนิดหนึ่ง ปรุงแต่งมากก็เป็นวุ่นมาก. เพราะฉะนั้น
ว่าง ๆ ว่าง ไม่มีการปรุงแต่ง ก็เลยงดงามที่ไม่มี ความยุ่ง
ไม่มี ความวุ่น ไม่มีการไป ไม่มีการมา, ไม่มีการขึ้นไม่มี
การลง นี้เรียกว่าว่าง.

สิ่งที่งดงามที่สุดนั่นคือความว่าง เขาไม่เห็น เขา
ไม่รู้จัก เขาก็ไม่เห็นด้วย, แล้วเขาก็ว่าบ้าแล้ว ๆ. ความว่าง
นี้จะงามได้อย่างไร เอ้า, ก็ว่าไปก่อน ก็อุตสาหกรรมทำให้มันว่าง
ก่อนเถอะ เดียวก็จะชอบเองแหละ, เดียวจะชอบ ปากที่
เคยพูดว่าไม่ชอบ จะกลายเป็น ชอบ จะเห็นด้วยขึ้นมา. นี้
ความว่างนี้ประหลาดมันอยู่เหนืออะไรหมด อิศระที่สุด เหนือ

สิ่งใดทั้งหมด. นี่ ทำอายุให้มันว่าง ทำอายุให้มันว่าง เลิกล้าง
 อายุ เลิกอายุ อายุได้กลายเป็นความว่าง. ที่นี้ใครจะเป็น
 คนอายุยืนที่สุด ก็ความว่างนั้นแหละ ความว่างมันไม่รู้จักตาย,
 ความว่างมันไม่รู้จักเกิด แล้วก็ สิ่งที่มีอายุยืนที่สุดก็คือ
 ความว่าง นั้นแหละ ในบางลัทธิ นิกายเขาเรียกว่าอมิตายู
 อมิตายู, อมิตายู แปลว่า มีอายุที่กำหนดไม่ได้ ประมาณไม่ได้
 นับไม่ได้ ก็มันมีอายุตลอดไป, นั่นคือความไม่ปรุ่งแต่ง.
 ความไม่ปรุ่งแต่งอะไรเป็นอสังขตะ, ไม่ปรุ่งแต่งอะไร ไม่ถูก
 อะไรปรุ่งแต่ง ไม่เป็นผู้ปรุ่งแต่งอะไร และไม่เป็นผู้ที่ถูกอะไร
 ปรุ่งแต่ง, นั้นแหละ ความว่างเป็นอย่างนั้น แล้วอายุยืนที่สุด
 ยืนจนไม่มีปากจะพูดจะนับจะคำนวณได้ นี่ทางฝ่ายมหายาน
 เขาใช้คำนี้ ว่าเป็นสิ่งสูงสุด เป็นพระพุทธรเจ้าประเภทหนึ่งเลย
 แต่ไม่ใช่เป็นบุคคล เป็นพระพุทธรเจ้าประเภทธยานิพุทธร
 เรียกว่าอมิตากะ อมิตายู.

คนรับใช้ของพระอมิตายู ก็คือ อวโลกิเตศวร ที่
 สนามหน้าตรงโน้น ไปดูอวโลกิเตศวร รูปนั้น เป็นผู้รับใช้
 พระพุทธรเจ้าอมิตากะ คือช่วยให้คนไม่ตาย, ช่วยให้คนเข้าถึง
 อมิตายู, คือมีอายุที่กำหนดไม่ได้. พุทโห่ง่าย ๆ ก็ ช่วยให้

คนเข้าถึงความว่าง เมื่อคนมันเข้าถึงความว่างแล้วมันไม่
 คายนี รู้จักใช้อมิตาภา, พระพุทธเจ้าอมิตาภาให้เป็นประโยชน์
 มีพระอวโลกิเตศวรเป็นผู้รับใช้, เป็นผู้เผยแผ่เที่ยวประกาศ
 ที่นั่นที่นี้เที่ยวชักชวนมนุษย์ที่โง่ ๆ นั้นแหละ ให้รู้จัก
 อมิตาภา, ให้รู้จักอมิตายุ แล้วมันจะได้ไม่ตาย, นี้ ความ
 หมายถึงของอวโลกิเตศวร อยากจะให้คนรอดจากความ
 ตายไปถึงอมิตาภา ไปถึงอมิตายุที่ไม่รู้จักตาย, อุตส่าห์
 พยายามทุกอย่าง ทุกแบบ ทุกรูป ทุกรูปแบบ ตามเรื่อง
 ของฝ่ายโน้น; ไม่ใช่ฝ่ายทางเถรวาทดอก ของฝ่ายมหายาน
 ที่เขาต้องการให้คนทุกประเภทไปได้ รอดตัวไปได้ โดยการ
 ช่วยเหลือของอวโลกิเตศวร. เมื่ออวโลกิเตศวรต้องการจะ
 ช่วยมนุษย์ก็แปลงเป็นมนุษย์, เมื่อต้องการจะช่วยยักษ์ก็แปลง
 เป็นยักษ์, เมื่อต้องการจะช่วยเทวดาก็แปลงเป็นเทวดา. อวโล-
 กิเตศวรแปลงเพศ แปลงภาพแปลงเพศเป็นอะไรทุกอย่าง
 หลายสิบอย่าง แล้วแต่ว่าจะไปช่วยอะไร, จะต้องช่วยสัตว์
 ก็ต้องแปลงเพศเป็นสัตว์จะได้ช่วยสัตว์, นี้ ผู้ที่มีเมตตาใหญ่
 หลวง ต้องการจะช่วยคนไปสู่ความว่าง.

ความว่างช่วยให้พ้นจากทุกข์.

สิ่งที่ที่สุด ประเสริฐที่สุด ไม่มีอะไรจะดีเท่า ก็คือ ความว่าง มัน ช่วยให้พ้นจากความผูกพันของอายุ ของ ความยึดมั่นถือมั่นว่าตัวตนว่าของ ๆ คน. ถ้าเข้าถึงอนัตตา ตัวตนซึ่งมิใช่ตัวตน มันก็ไม่มีอะไรผูกพัน. เดียวนี้มันยังมีตัวกู ตัวกูของความเียงของอวิชชา, พอใจ ๆ แล้วก็คิดขึ้นมาว่ากูพอใจ, ไม่พอใจขึ้นมาก็คิดว่ากูไม่พอใจ, กูนี้เพิ่งเกิดออกมาจากความเียงเมื่อพอใจหรือไม่พอใจ, ตัวกูมันเป็น อย่างนั้น แล้วมันยังไม่อยากตาย, มันยังอยากจะอยู่แสดง บทบาทเรื่อยไป มันเป็นเรื่องที่ไม่ใช่คั้น มันเป็นเรื่องที่ลึก.

แต่ถ้าพูดว่าเรื่องลึกเดี๋ยวก็ไม่เอาเสียอีก เดียวก็กลัว เสียอีก เดียวก็ไม่กล้าเสียอีก, บอกว่ามัน ไม่ลึกเกินไปดอก พอจะมองเห็นว่า ถ้าไปผูกพันไว้กับสิ่งที่เรียกว่าอายุ แล้วก็ต้องหมุ่นติดไปกับอายุ ซึ่งไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลง เป็นทุกข์อะไรตามเรื่องของอายุ. เลิกอายุ ๆ เลิกอายุ เป็น ผู้ไม่มีอายุ ไปอยู่กับพระพุทธเจ้าอมิตายุติกว่า ที่นี่แหละ. เมื่อใดเลิกผูกพันในอายุเสีย ก็กลายเป็นสาวกของพระ-

พุทธเจ้าอมิตายุ คืออสังขตะ หรือ วิสังขาร หรือนิพพาน
ได้ทีนี้, ไม่ต้องตายแล้วเกิด ตายแล้วเกิด จึงจะไป.

ถ้าว่าโง่เกินไป เขาก็มีวิธีสอนให้บริกรรมว่าอมิตายุ ๆ
อมิตายุนี้แปลหนึ่งครั้ง แล้วก็จะได้ไปอยู่กับอมิตายุ, พวก
อาชีวะเขาก็ทำอย่างนั้น อาตมาไปพบที่ โรงเจที่ชลบุรี แกว่า
แก้ทำได้ แกทำได้ครบแปลหนึ่งครั้งแล้ว มีแต่เกิน ๆ ๆ,
พอเจ็บไข้ถึงเท่านั้นแหละ รถก็มารออยู่บนหลังคา, พอตาย
ลงก็ขึ้นรถไปอยู่กับพระพุทธเจ้าอมิตายุ ไม่ตายอีกต่อไป.
ต้องยอมว่าเขาเก่งนะ มหายาน ๆ ที่เขาแตกแยกแขนงออกไป
อย่างวิจิตรพิสดาร, เขาเก่ง ๆ ๆ เก่งที่จะพาคนโง่เอาไปได้.

อาตมายอมแพ้อะไร ๆ ไม่สามารถจะพาคนโง่ไปได้, ได้
แต่บอกตรง ๆ จนคนโง่สั่นหัว, คนฉลาดก็สั่นหัว, เป็นความ
หย่อนความสามารถของเราเอง ที่พาใครไปไม่ได้, แต่ก็
พยายามแหละ. ถ้าเป็นเถรวาท, ลัทธิเถรวาทนี้ ก็จะ
พยายามไปตามแบบของเถรวาท บอกกันตามตรง ๆ ไม่ใช่
อุบายเล่ห์เหลี่ยมอะไร, บอกว่า ถ้าแกยึดมั่นถือมั่นแล้วแกก็
จะต้องเป็นทุกข์, ถ้าแกไม่ยึดมั่นถือมั่น แกก็จะไม่เป็นทุกข์,

บอกกันตรง ๆ อย่างนี้. อย่าไปยึดมั่นถือมั่น โดยเฉพาะ
 ในสิ่งที่เรียกว่าอายุนะ. เดี่ยวจะกลัวตายขึ้นมา, อยู่สบาย ๆ
 ก็กลัวตายขึ้นมา. คิดดูซิ ไม่มี โรคภัยไข้เจ็บ มันก็กลัวตาย
 ขึ้นมา. เพราะมันยึดมั่นในอายุนี้นะ. เดี่ยวมันก็ได้เป็นโรค
 ประสาท. แล้วเดี๋ยวมันก็จะได้ตายจริง ๆ.

นั่นแหละความที่ว่า **ไม่ยึดมั่นถือมั่นสิ่งใดโดย**
ความเป็นตัวตนของตน เป็นความรู้สูงสุด. จงเอาเข้ามา,
 จงเอาเข้ามาเพื่อจะได้เป็นผู้ที่สามารถเลิกล้างอายุ. คำว่า
 อายุนี้นะเลิกกันที. เลิกกันที. ไม่มีอายุดีกว่า. หมายความว่า มีอายุ
 ไม่จำกัดดีกว่า, เอาสิ่งที่ไม่มียอายุ. จากคำว่ามีอายุเท่าไร
 มันมีอายุตลอดกาล. เอาสิ่งนั้นดีกว่า. สิ่งนั้นคือความไม่
 ยึดมั่นถือมั่นว่าตัวตน. พอไม่มีตัวตนแล้วมันก็ไม่มียอายุออก.

เห็นไหมว่าทำอะไร. ทำพิธีหรือทำกิจกรรมหรือ
 อะไร. ที่เกี่ยวกับอายุนั้น. มันมีได้ถึง ๓ ความหมาย : ต่
 อายุกี่ได้. ของคนฉลาด, ล้ออายุก็ได้. ของคนกล้า,
 เลิกอายุก็ได้. ของคนปล่อยวาง. ท่านทั้งหลายที่ยังฉลาด
 อยู่ก็ต่ออายุไปก่อนเถอะ. ถ้ากล้าพอแล้วมาล้ออายุกันเล่น.

ถ้าต้องการจะหลุดพ้นแล้วก็เล็ก ๆ เลิก เลิกอายุ ไม่รู้ไม่ชี้ กู
 ไม่เอากับมึงแล้ว อตัมมยคามมาแล้ว กูไม่เอากับมึงแล้ว.
 สามความหมาย จงรู้จักเลือกเอา เลื่อนชั้นขึ้นไป; ที่มัน
 ทำยากนั้น ทำให้เป็นบางครั้งบางคราวก็ยังดี, ทำให้บางครั้ง
 บางคราวก็ยิ่งดีกว่าทำไม่ได้เสียเลย; ครั้นทำได้บ่อยเข้า ๆ
 บ่อยเข้า มันก็จะมากขึ้น จนจะไม่บางครั้งบางคราวแล้ว มัน
 จะติดต่อกันไปตลอดสาย มันก็ถึงที่สุดแห่งธรรมะ ถึงที่สุด
 แห่งพรหมจรรย์ คับทุกขได้สิ้นเชิง.

เลิกผูกพันอายุ ความตายจักไม่มี

คุณคาถาของพระพุทธเจ้า.

เลิกอายุ นั้นแหละ วิเศษ; ถ้าเลิกอายุเสียความ
 ตายก็เก้อ, ฟังให้ดีๆ ถ้าเราเลิกอายุเสียได้ ความตายก็
 มาจับตัวเราไม่ได้ ความตายก็เก้อ. มัจจุราชที่ว่าถือบ่วง
 เทียวไป จะคล้องคอคนที่จะตาย มันคล้องคอใครเอาไป
 คนนั้นก็ตาย; นี้ เรามันเลิกอายุนี้ เรามันวางไม่มีอายุนี้
 มัจจุราชจะเอาบ่วงมาคล้องอะไร, มัจจุราชก็เก้อไป หาไม่พบ
 ไม่รู้ว่าคนนั้นมันอยู่ที่ไหน, คนนั้นมันไม่มีอายุ, คนนั้นมันไม่มี

ตัวตน ไม่มีความยึดมั่นถือมั่น, ความเกิดก็ไม่มีความแก่
ก็ไม่มีความเจ็บก็ไม่มีความตายก็ไม่มีความ.

สวดพระคาถานั้นกันเสียให้เต็มๆ ว่าถ้าได้อาศัย
พระพุทธองค์เป็นกัลยาณมิตรแล้ว สัตว์ที่มีความเกิดเป็น
ธรรมดา จะพ้นจากความเกิด, สัตว์ที่มีความแก่เป็นธรรมดา
จะพ้นจากความแก่, สัตว์ที่มีความเจ็บเป็นธรรมดา จะพ้นจาก
ความเจ็บ, สัตว์ที่มีความตายเป็นธรรมดา จะพ้นจากความ
ตาย. คำนี้พระพุทธเจ้าตรัสเอง แต่ไม่มีใครเอามาพูด
มาสวด, เอามาครึ่งท่อน ว่าเรามีความเกิดเป็นธรรมดา
ไม่พ้นความเกิดไปได้, เรามีความแก่เป็นธรรมดา ไม่พ้น
ความแก่ไปได้, เรามีความเจ็บเป็นธรรมดา ไม่พ้นความเจ็บ
ไปได้, เรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่พ้นความตายไปได้,
เรามีกรรมเป็นของตัว ทำกรรมใดไว้จะต้องเป็นไปตามกรรม
นั้น ทำไมไม่เอาคำสอนของพระพุทธเจ้ามา ที่ว่าได้อาศัย
พระพุทธองค์เป็นกัลยาณมิตรแล้ว มันพ้นจากความ
เกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย, พ้นจากกรรม
พ้นจากการทำกรรม, พ้นจากการที่จะต้องเป็นไปตามกรรม

เพราะมันว่างจากตัวตน มันว่างจากตัวตน มันไม่ทำกรรม
มันไม่มีผลกรรม มันไม่ต้องรับผลกรรม. ต้องเอาบท^๕
มาสวด กันสักที่ว่า ถ้าได้อาศัยเวลาดูดอากาศเป็นกัลยาณมิตรแล้ว
สัตว์ที่มีความเกิด แก่ เจ็บ ตาย จะพ้นจากความเกิด แก่ เจ็บ
ตายนี้, อย่าได้อมาสวดครั้งเดียวครั้งท่อน แล้วก็มา
วิตกกังวลหมดหวัง มีความเจ็บเป็นธรรมดา ไม่พ้นจาก
ความเจ็บไปได้. ธรรมะ^๕นี้ช่วยให้อยู่เหนือความเจ็บ
ให้ความเจ็บเป็นของไม่มีความหมาย ความแก่ ความตาย
เป็นของธรรมดา ไม่มีความหมาย, จิตใจอยู่นั่น.

คนที่ว่าเลิกล้างอายุเสียได้ ก็คือคนที่เลิกตัวตน
เสียได้ คนที่ไม่มี มัน มีแต่ความว่าง, มีสติเห็นความว่าง
จากตัวตนอยู่เป็นนิจเกิด มัจจุราชก็จะไม่มองเห็นท่าน
ความว่างนั้นแหละเป็นอมิตายุ มีอายุที่ไม่จำกัด มีอายุ
ตลอดกาลนิรันดร, เลิกอายุของตัวตนเสีย ไม่มีตัวตนแล้ว
มันจะมีอายุชนิดใหม่ ซึ่งมันเป็นเอง โดยไม่ต้องยึดมันถือมัน
เป็นอายุนิรันดร, เป็นอมิตายุ คือความว่าง. ให้ได้ความ
ว่าง ให้จิตลุถึงความว่าง ให้จิตลุถึงความว่าง จิตอยู่กับความ
ว่างก็อยู่กับสิ่งที่มีอายุเป็นนิรันดร, พอร่างกายตาย จิตมันไม่

รู้สึกเท่านั้นแหละ มันก็เล็กกัน, พอร่างกายมันตายตาม
ธรรมชาติ จิตก็ไม่รู้สึก, เล็กกันมันก็เล็กกัน แต่ต้นจัน
ปลาย ไม่มีความทุกข์เลย.

เอาละ, พุทธเรื่องการทำบุญปรารถนาคือ ๓ ความหมาย:
ต่ออายุ ล้ออายุ เล็กอายุ, ช่วยจำไว้ ๓ คำ : ต่อคำหนึ่ง
ล้อคำหนึ่ง เล็กอีกคำหนึ่ง. เวลาไหนจะต่ออายุด้วยความ
ขลาดขึ้นมา ก็นิมนต์พระมาต่ออายุ, เวลาไหนกลัวหน้อย
ก็ล้อได้โอ เท็กเล่นอายุนี้ ล้อมันเสียบ้าง, บางเวลาเห็น
จริงแล้ว โอ๊ย กูไม่เอากับมึงแล้วโว้ย, กูไม่เอากับมึงแล้ว
โว้ย เป็นเล็กอายุด้วยอตัมมยตา, คำนี้ต้องพูดไว้เรื่อย ๆ
เดี่ยวจะลืมไปเสียอีก จะลืมกันเสียหมด ยังไม่ติดบ่อน, อตัม-
มยตา อตัมมยตา กูไม่เอากับมึงแล้วโว้ย, บุญ บาป กุศล
อะไรทุกอย่าง ๆ ที่เป็นสังขาร กูไม่เอากับมึงแล้วโว้ย, เออว่าง
โว้ยเออว่างโว้ย นี่ต้องถูกคำแนะนำ ที่พูดอย่างนี้มีคนตั้งหลาย
ล้าน ๆ คำ ว่าให้ไม่เอาอะไร เอาความว่างนี้. แต่ไม่เป็นไร
คำก็ไม่ถูกดอก ถ้ามันว่างเสียแล้ว จะดำถูกอะไร มันว่าง
นี้ให้ใครดำทั้งเมืองก็ไม่ถูกดอก, แล้วมันก็กลับไปหาคน

ค่าเอง, คนถูกค้ำมั่นว่างเสียแล้ว มั่นค่าไม่ถูกแล้ว, ฉะนั้น
ไม่ต้องกลัว, อย่างกลัวว่าเขาจะค่า เราจึงพูดไปได้เรื่อย โดย
ที่ไม่ต้องกลัวว่าใครมันจะค่า, ทำบุญเล็กล้างตัวตน เล็กล้าง
ตัวกู เล็กล้างของกู เล็กล้างอายุ, เล็กล้างทุกสิ่งทุกอย่างที่
เป็นสังขารการปรุงแต่ง.

การบรรยายในวันนมเท้านแหละ ต่ออายุ ล้ออายุ
เล็กอายุ, แล้วอยู่กับความว่าง เป็นนิรันดร ๆ, พุทฺธง่าย
แต่ว่าทำคงจะยาก. พุทฺธมันก็พักเดียวจบแหละ แต่ว่าทำ
คงจะยาก เป็นปี ๆ หรือหลาย ๆ ปีมันก็ยังไม่ว่างจะได้, แต่ก็
อ่ายอ้อมแพ้ว, อ่ายอ้อมแพ้ว อุตส่าห์ทำ อุตส่าห์ตั้งหน้าทำ
ไปเลิก.

เอาละ, การบรรยายนี้สมควรแก่เวลา มันหมดแรง
ด้วย มันสมควรแก่เร็วแรงพูดแล้ว ก็ต้องยุติการบรรยาย
เป็นโอกาสให้พระคุณเจ้าทั้งหลาย สวดบทพระธรรมคณสาธยาย
พร้อม ๆ กัน ถึงธรรมะที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดกำลัง สรทธา
สติ วิริยะ สมาธิ ปัญญา ในการปฏิบัติพระธรรมในพระพุทธ-
ศาสนา สืบต่อไปในกาลบัดนี้.

ขลุ่ย เป็นอะไร.

ขลุ่ยสั้นๆ เป็นเหมือน ของเกสรดอกทศ
ก็เหมือน ขลุ่ย ก็ดอกทศ ทั้ง โต้ถน
ก็ เป็น ขลุ่ย มีไว้ เพื่องเรื่อง
ใช้ เป็น ดนตรี สวรรคต ดนตรี
หรือ ขลุ่ย โพร มีไว้ใช้ ใช้ไว้ แยก
กลุ่ตกต่าง ๆ คลื่น ประหวัด เนลือ
เราก็นเกลื้อ ใช้ ละต้อบ, ขลุ่ยเกลื้อ
ขลุ่ยเหมือน เรือ มีไว้ใช้ ไป หอพาน
ใช้ ใช้ เพื่อ ไว้ ประดับ ๆ นี้ สดขลุ่ย
ให้ ยาว ลอดขลุ่ย แยกไป ทดแทน
หรือ ลอดขลุ่ย ไป ในโลก ๆ โลกกัน ตา
ไม่ ยาก ขลุ่ย ขลุ่ย หอพาน เสีย ขลุ่ย เรือ ๆ

พ. อ. ส. ส. ส.

รายชื่อหนังสือ ชุดลอยปฐม

ปก เลขที่	พิมพ์ครั้งที่	ฉบับ เรื่อง	ปก เลขที่	ฉบับ เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
คัมภีร์มนุษย์	๕	๓๘. คับทุกขสันเข็ง	๑	๗๒. หาดูซึ่งจากทุกข์	๑
คิณแห่งการศ		๓๙. มรดกธรรมค้ำกลอน	๑	๗๓. ทานบวจาก	๑
ค้อยขาดคัมภีร์ปัญญา	๑	๔๐. ทิศทั้งหก		๗๔. พาสางทางธรรมานภาพ	๑
คิณแห่งการมีพระพุทเจ้า		๔๑. พาสางทางธรรมโฆษณ	๒	๗๕. การช้อผู้อื่นให้มีธรรมะ	๑
อภัยกับเนื้อแก้ว	๑	๔๒. พาสางทางคำยบพรพชิต	๑	๗๖. การทำความเข้าใจระหว่าง	
ธรรมะสำหรับคนเกลียดวัด	๒	๔๓. มหระสของพระอรหันต์	๑	ศาสนา	๑
รวม ๒๔ เหลี่ยม (มีภาษาจีน)	๔	๔๔. ปรมัตถธรรมกลัมา ตอน ๑	๑		
พุทธกับเนร	๑	๔๕. เช่นนั้นเอง	๑	๗๗. จึกคากวนาทุกรูปแบบ	๑
ศีลธรรมกลัมา ตอนที่ ๑	๒	๔๖. ความสะอาด ความสว่าง ความสงบ	๑	๗๘. ความถูกต้องของอิทธิบัจจยดา	๑
เห็นธรรมชาติ		๔๗. อะไร ๆ ในชีวิตสักแต่ว่า	๑	๗๙. ชีวิตใหม่และมรรคหรือหนทาง	
คิดเห็นความเป็นเช่นนั้นเอง	๑	เป็นเรื่องของจิตสิ่งเดียว	๑	ที่จะมีชีวิตใหม่	
รวมเออสถสำหรับโลก	๑	๔๘. ปรมัตถธรรมกลัมา ตอน ๒	๑	๘๐. แก่นพระพุทศาสนา	๑
ความมีความสุขภาพนามยทางจิต	๒	๔๙. คิณปะสำหรับกรามีชีวิตอยู่ในโลก	๑	๘๑. พาสางทางธรรมโฆษณ	๑
ปรมัตถธรรมค้ำกลอน	๑	๕๐. พบชีวิตจริง	๑	๘๒. การดับทุกข์ที่มีอยู่ในตัวการดำรงชีวิต	๑
นพพานทันแต่เดยวัน	๒	๕๑. สมถวิปัสสนาสำหรับยุคปรมาณู	๑	๘๓. ปรมัตถธรรมกลัมา ตอนที่ ๓	๑
รวมพรบี่ใหม่	๓	๕๒. ธรรมะที่ควรเติมลงในชีวิต	๑	๘๔. ปรมัตถธรรมกลัมา ตอนที่ ๔	๑
คตคาช่วยได้	๑	๕๓. พาสางทางการเมือง	๑	๘๕. มนุษย์ควรมีสันติภาพ	๑
ศีลธรรมกลัมา ตอนที่ ๒	๑	๕๔. ธรรมสัจจะของสมถวิปัสสนา	๑	๘๖. จนกว่าโลกจะมีสันติภาพ	๑
ศีลธรรมกลัมา ตอนที่ ๓	๑	๕๕. พาสางทางปรมัตถ์, อภิชธรรม,	๑	๘๗. สิ่งทีพระพุทเจ้าทรงเคารพ	๑
คำของครู	๒	อุบาสิกา และบรพชิต	๑	๘๘. สันติภาพของมนุษย์มีรากฐาน	
พระผู้มพระภาคเจ้า		๕๖. ผัสสะ สิ่งทีต้องรู้จักและควบคุม	๑	อยู่บนความไม่เห็นแก่ตัว	๑
พรลปนกลัมาณมิตร	๑	๕๗. ความสุขแท้เมื่อสิ้นสุดแห่ง	๑	๘๙. ชีวิตอื่น	๑
พรตตังเจ้าลลวงกันเกิด	๑	ความสุข	๑	๙๐. ธรรมสำหรับผู้สูงอายุ	๑
การเก็บความโกรธใส่ยังนาง	๒	๕๘. แนวตั้งเขปทั่วไปของการ	๑	๙๑. การดำรงชีวิตทีถูกต้อง	๑
การปรังเป็นทักข้อย่าง		พัฒนา	๑	๙๒. อิลรภาพหรือเสรีภาพในทางธรรม	๑
การคตเป็นสุขอย่างยัง	๑	๕๙. ธรรมชีวิตกับความเป็นพรวาส	๑	๙๓. เรื่องเกี่ยวกับปฏิหารย์	๑
อาหารหล่อเลี้ยงใจ	๒	๖๐. การศึกษาและการบรปริญญา			
ปุญญกิริยาวัตต	๑	ในพระพุทศาสนา	๑		
พ้อมสมบรณแบบ	๒	๖๑. การบำเพ็ญบารมีทีถูกต้องทาง	๑		
อานาปานสัคและคตบี่ไม่เหลือ	๒	๖๒. ทำงานให้สนุกได้อย่างไร	๑		
ธรรมคคิและธรรมคคิ	๑	๖๓. การทำวิปัสสนาและใจความ	๑		
ความมั่นคงภายใน		สำคัญของวิปัสสนา	๑		
โลกพระศวีอารยอยู่แค่ปลายจุมก	๒	๖๔. หลุดพ้นเสียจากความหลุดพ้น	๑		
กาทำงานเพื่องาน	๑	๖๕. ธรรมะเป็นคู่ชีวิต	๑		
สันโดษไม่เป็นอุปสรรค		๖๖. รอยของพระธรรม	๑		
แก่การพัฒนา	๑	๖๗. สิ่งทีบงเป็นอนาคต ในฐานะ	๑		
บัจจะสมุบปาทีคืออะไร?	๑	เป็นหัวใจของพุทศาสนา	๑		
เค้านั่นของธรรมะ		๖๘. การทำชีวิตให้มีธรรมะ	๑		
และ อิทธิบัจจยดา	๑	๖๙. หัวใจของธรรมะโดยหลักพื้นฐาน	๑		
การอยู่ด้วยบัจจุบัน		๗๐. การบวชอยู่ที่บ้าน	๑		
ไม่มีอดีต ไม่มีอนาคต	๑	๗๑. หัวใจปรมัตถธรรม	๑		
พุทศาสนาศรักับไสยศาสตร์	๑				
อานาปานสัคภาวนา (มีภาษาจีน)	๒				
อิทธิบัจจยดาในฐานะ					
สิ่งสูงสุดแห่งพระพุทศาสนา	๑				
นรกกับสวรรค์	๑				

ขลุ่ย เขิน อะไร.

สิ่งหนึ่ง เป็นเหมือน ของเกสรดอกไม้
ก็ เขิน ขลุ่ย ก็ ขลุ่ย ขลุ่ย ขลุ่ย
ก็ เป็น ขลุ่ย มีไว้ เพื่องาน
ใช้ เป็น ต้น สดวกตา ดลัปรตเวื่อ,
หรือ ขลุ่ยโพร์ มีไว้ใช้ ใช้ไว้แยก
กลุ่ตกแตก ใจสั้น ประหวัดเขิน
ไซกันเกสร ใช้จะต้อบ, ขลุ่ย
ขลุ่ยเหมือนเขิน มีไว้ใช้ ไม่ให้พพาน
ใช้ไว้เพื่อ ไว้ประดับ ใจสอขลุ่ย
ก็ ยอ ดดขลุ่ย แยกไป ทุกสทน
หรือ คอปล่อกิ่ง ไปในโลก ใจขลุ่ย
ไม่ยกขลุ่ย ใจนี้ ให้พพาน เสียตาเขิน ๑

M. S. S. S.